

Uitvoeringstoets

Regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg

Versie 1.0

VNG Realisatie
Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
070 373 80 08

realisatie@vng.nl

Juli 2025

Managementsamenvatting

In de periode van april tot en met juli 2025 heeft VNG Realisatie een uitvoeringstoets gedaan op de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Deze regeling beschrijft (onder andere) de rol van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) met betrekking tot stelselonderzoek, vroegsignalering en toezicht. De regeling gaat hierbij specifiek in op de hiervoor benodigde gegevensuitwisseling. Voor deze uitvoeringstoets zijn interviews gehouden met 9 verschillende jeugdregio's, met het Ketennetwerk i-Sociaal Domein en met het Bureau informatiediensten Nederland (BDIN, voormalige Stichting Inlichtingenbureau).

Jeugdregio's hebben in de huidige situatie een goed beeld van de beschikbaarheid van benodigde jeugdhulp

De geïnterviewde gemeenten en jeugdregio's monitoren op dit moment de beschikbaarheid van de jeugdhulp. De manier waarop zij dit doen is via a) periodieke contractgesprekken met aanbieders b) signalen vanuit de verwijzers/toegang en/of aanbieders en c) het gebruik van een dashboard, website of andere ICT-toepassing (o.a. de Beschikbaarheidswijzer). Zij hebben op dit moment niet zozeer behoefte aan meer inzicht. Het inzicht in de knelpunten met betrekking tot de beschikbaarheid van zorg is er wel (bijvoorbeeld het tekort aan pleeggezinnen en gezinshuizen). Wat ontbreekt zijn oplossingen voor deze knelpunten.

Directe uitvoeringsconsequenties zijn beperkt

Uit de uitvoeringstoets blijkt, dat de directe uitvoeringsconsequenties voor gemeenten en regio's beperkt zijn.

De gegevens die in het kader van het stelselonderzoek gebruikt worden, betreffen data uit het berichtenverkeer die door BDIN aan de NZa aangeleverd worden. Gemeenten en regio's worden hierin de uitvoering in directe zin dus niet door geraakt.

De gegevens die gemeenten en regio's in het kader van de vroegsignalering jaarlijks moeten aanleveren bij de NZa, kunnen eenvoudig aangeleverd worden. Hierbij zou alleen discussie kunnen ontstaan over de aansluiting van de landelijke categorisering in zorgvormen zoals de NZa die hanteert op de categorisering die gemeenten en regio's zelf hanteren.

Regio's verwachten dat het aantal signalen dat zij in het kader van de vroegsignalering van de NZa ontvangen en waarop zij actie moeten ondernemen, beperkt zal zijn. Regio's verwachten dat zij deze signalen ofwel reeds zelf in beeld hebben, ofwel dat de signalen onvolledig of onjuist zijn door de beperkte (hoofdzakelijk kwantitatieve) informatie waarop zij gebaseerd zijn.

Nadere uitwerking van gegevensuitwisseling met de NZa is nodig om de impact in detail te kunnen bepalen

De regeling geeft aan welke gegevens uitgewisseld dienen te worden, maar niet op welke wijze deze gegevensuitwisseling zal plaatsvinden. De technische invulling van de gegevensuitwisseling kan van invloed zijn op de impact voor gemeenten en regio's. Hierover moeten nog nadere afspraken gemaakt worden met de NZa, waarbij van belang is dat zo min mogelijk handmatige handelingen nodig zijn bij de uitvoering van deze gegevensuitwisseling.

Risico van indirecte impact wanneer aanvullende maatregelen nodig blijken te zijn

Gemeenten en regio's voorzien mogelijk indirecte impact van de invoering van deze regeling. Bij het stelselonderzoek wordt gebruik gemaakt van het berichtenverkeer, maar dat is op dit moment

niet ingericht om landelijk conclusies te trekken over de beschikbaarheid van jeugdzorg. Hiervoor zou een traject gestart moeten worden om (meer) uniforme afspraken te maken over het gebruik van het berichtenverkeer, strakker te sturen op de naleving van deze afspraken door de gebruikers van het berichtenverkeer (verwijzers en aanbieders) en eventueel ook wijzigingen door te voeren in de (inhoud van de) berichten. In de Hervormingsagenda Jeugd zijn hierover reeds afspraken gemaakt, al moeten deze nog concreet uitgewerkt worden. Wanneer een dergelijk traject gestart wordt, dan heeft dit potentieel veel impact voor alle betrokken partijen, ook gemeenten en regio's. De impact hiervan zal dan ook afzonderlijk in beeld gebracht moeten worden, wanneer dit soort aanvullende maatregelen in gang gezet wordt.

Risico van toename van administratieve lasten voor (met name kleinere) aanbieders

Hoewel de gegevensuitwisseling tussen aanbieders/GI's en de NZa in het kader van de vroegsignalering buiten gemeenten en regio's om gaat, maken zij zich wel zorgen over de impact van deze gegevensuitwisseling op (met name kleinere) aanbieders. Aanbieders moeten jaarlijks, maar voor een deel ook per kwartaal, gegevens aanleveren. Dit kan een aanzienlijke toename van de administratieve lasten betekenen. Voor gemeenten en regio's is het risico dat aanbieders deze toename van administratieve lasten aan hen zullen willen doorbelasten.

Toegevoegde waarde van huidige invulling van wetsvoorstel en regeling is beperkt: heroverweging is nodig

Gemeenten en regio's hebben grote twijfels over de doeltreffendheid van de wijze waarop het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg en de voorliggende regeling momenteel zijn uitgewerkt. De toegevoegde waarde van de voorgestelde werkwijze is niet duidelijk en hangt grotendeels af van het doel dat met het wetsvoorstel en de regeling beoogd wordt:

- Op landelijk niveau inzicht verkrijgen in ontwikkelingen in de toegewezen zorg is onder voorwaarden uitvoerbaar. Wanneer de NZa zich hiervoor (onder andere) gaat baseren op het berichtenverkeer, dan is namelijk wel nodig dat geïnvesteerd wordt in de datakwaliteit van dit berichtenverkeer. Dit heeft indirect mogelijk grote impact op gemeenten, regio's, aanbieders en GI's, omdat er uniforme afspraken gemaakt moeten worden over het gebruik van het berichtenverkeer en er strakker gestuurd moet worden op de naleving van deze afspraken. Dit is een traject dat (kijkend naar vergelijkbare trajecten in de Wmo en de Wlz) meerdere jaren kan duren en veel tijd en inzet van de betrokken partijen vraagt. Naar de mogelijkheden en uitvoeringsconsequenties hiervan zal dan ook op een later moment nog gekeken moeten worden.
- Op landelijk niveau inzicht verkrijgen in de beschikbaarheid van de benodigde zorg is op de wijze zoals in de regeling wordt beschreven niet mogelijk. De beschikbaarheid van benodigde zorg wordt immers niet in kwantitatieve gegevens vastgelegd en kan dus alleen (mede) op basis van kwalitatieve informatie in beeld gebracht worden. Dit vraagt dus dat de NZa voor dit doel een werkwijze zal moeten hanteren die (grotendeels) gebaseerd is op kwalitatieve informatie. De toegevoegde waarde hiervan lijkt echter beperkt, omdat gemeenten en regio's aangeven zelf op regionaal niveau al een goed beeld te hebben van de beschikbaarheid van de benodigde zorg in hun regio.
- Oplossingsrichtingen voor onvoldoende beschikbare zorg in beeld brengen, zou van toegevoegde waarde kunnen zijn. De wijze waarop de rol van de NZa momenteel in de regeling is uitgewerkt, voorziet hier echter niet in.

Hoewel de hierboven genoemde kanttekeningen vooral de effectiviteit van het wetsvoorstel en de regeling betreffen, raakt de keuze voor een specifieke (invulling van de) werkwijze van de NZa uitdrukkelijk ook de uitvoerbaarheid voor (onder andere) gemeenten en regio's. Een heroverweging van de voorgestelde werkwijze in relatie tot het beoogde doel is volgens

gemeenten en regio's daarom nodig om de uitvoerbaarheid in het juiste perspectief te kunnen beoordelen.

Aanbevelingen

De in dit rapport vermelde 'gewenste vervolgacties' leiden tot de volgende aanbevelingen voor de verdere uitwerking van de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, binnen de context van het onderliggende wetsvoorstel:

- Betrokken ketenpartners maken als concrete uitwerking van het voorliggende wettelijke kader afspraken over de invulling van het stelselonderzoek en de vroegsignalering, zowel technisch (op welke wijze worden gegevens uitgewisseld?) als inhoudelijk (welke kwantitatieve en kwalitatieve gegevens worden gebruikt?).
- VWS zorgt voor voldoende (duidelijkheid over de) juridische grondslag en borging van het opdrachtgeverschap voor de gegevensuitwisseling tussen NZa en BDIN.
- Bij het gebruik van het berichtenverkeer voor het stelselonderzoek wordt aangesloten bij de (nog nader uit te werken) afspraken uit de Hervormingsagenda over het verbeteren van de datakwaliteit. De uitvoeringsconsequenties van het verbeteren van de datakwaliteit voor gemeenten, jeugdregio's en aanbieders worden op basis van de uitwerking van deze afspraken afzonderlijk in beeld gebracht.
- VWS toetst, aanvullend op het eerder uitgevoerde onderzoek naar de administratieve lasten van het wetsvoorstel, bij en met (vertegenwoordigers van) aanbieders wat de gevraagde gegevensuitwisseling betekent voor de administratieve lasten van aanbieders.
- De NZa geeft duidelijkheid over de technische wijze waarop gegevens aangeleverd moeten worden en waarop zij signalen aan jeugdregio's afgeeft. Hierbij kijkt de NZa of en op welke wijze aangesloten kan worden bij bestaande wijzen van gegevensuitwisseling, om de impact voor betrokken partijen zoveel mogelijk te beperken.
- De betrokken ketenpartners, maar primair VWS als stelselverantwoordelijke, toetsen bij de concrete uitwerking van de regeling continu in hoeverre de werkwijze en gevraagde inzet nog bijdragen aan en in verhouding staan tot het beoogde doel van het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg.

Inhoud

1.	Inleiding	6
1.1.	Achtergrond	6
1.2.	Doel en vraagstelling	6
1.3.	Onderzoeksafbakening (scope)	6
1.4.	Aanpak	7
1.5.	Leeswijzer	7
2.	De regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg in context	8
2.1.	Hoofdlijnen uit het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg	8
2.2.	De regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg	10
3.	Beschrijving processen en ICT	14
3.1.	Huidige werkproces	14
3.2.	Toekomstige werkproces	16
4.	Impact voor gemeenten en jeugdregio's	19
4.1.	Beleid en werkprocessen	19
4.2.	Juridisch	19
4.3.	Informatie	19
4.4.	ICT	20
4.5.	Inkoop en contractmanagement	21
4.6.	Personeel	21
4.7.	Financieel	21
4.8.	Effectiviteit	22
5.	Conclusies en aanbevelingen	24
5.1.	Conclusies	24
5.2.	Aanbevelingen	26
	Bijlage A: Gesprekspartners	28

1. Inleiding

1.1. Achtergrond

VNG Realisatie heeft in de periode van april tot en met juli 2025 een uitvoeringstoets uitgevoerd op de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Deze regeling geeft een nadere uitwerking van (onderdelen van) het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Op dit wetsvoorstel is in een eerder stadium nog geen afzonderlijke uitvoeringstoets gedaan. Wel heeft de VNG gereageerd op het wetsvoorstel, waarbij ook aandacht is gegeven aan de uitvoerbaarheid. Op het besluit Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg heeft VNG Realisatie eerder een uitvoeringsscan uitgevoerd. Hierbij zijn op hoofdlijnen de uitvoeringsconsequenties van het besluit in beeld gebracht. Het ging hier vooral over de indeling van gemeenten in regio's en de vraag welke jeugdhulpvormen (minimaal) regionaal ingekocht moeten worden.

1.2. Doel en vraagstelling

De uitvoeringstoets geeft inzicht in de uitvoerbaarheid en de impact van de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg voor gemeenten en jeugdregio's. Tevens geeft de uitvoeringstoets aanbevelingen voor implementatie en de uitvoering van de regeling bij gemeenten en jeugdregio's.

De volgende onderzoeksvragen worden in deze uitvoeringstoets beantwoord¹:

- Welke organisaties zullen de regeling uitvoeren?
- Is helder wat de opgedragen taak is?
- Is de organisatie voldoende toegerust voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering?²
- Wat zijn de ingeschatte kosten voor uitvoering?
- Wat zijn de verwachte effecten van de regeling?
- Is voorzien in duidelijk, uitvoerbaar en kosteneffectief overgangsrecht?
- Veranderen de antwoorden op de vragen als er nieuwe toetreders komen/nieuwe toepassingen zijn in het beleidsveld?
- Welke mogelijkheden zijn er om bij te sturen indien de aannames die gedaan zijn in de vragen alsnog niet blijken te kloppen?

1.3. Onderzoeksafbakening (scope)

De uitvoeringstoets onderzoekt de impact op gemeenten en jeugdregio's en wat nodig is voor een goede invoering bij gemeenten en regio's. De focus ligt daarbij dus op de gemeentelijke uitvoering. Inhoudelijke beleidsvragen zijn geen onderdeel van het onderzoek.

De focus ligt in deze uitvoeringstoets op de onderdelen van de regeling die (direct) de uitvoering van gemeenten en jeugdregio's raken. Het gaat hierbij om:

- de verplichting aan jeugdregio's en de landelijk werkende organisatie om gegevens te verstrekken aan de NZa (artikel 8g);
- de verplichting van de NZa om gegevens te verstrekken aan colleges en jeugdregio's waarmee zij zelf zo vroeg mogelijk risico's in de beschikbaarheid kunnen signaleren (artikel 8h).

¹ Dit zijn de vragen die normaliter in een uitvoeringstoets worden beantwoord (zie ook het Beleidskompas van het Kenniscentrum voor beleid en regelgeving). Zie <https://www.kcbr.nl/beleid-en-regelgeving-ontwikkelen/beleidskompas/achtergrond-beleidskompas/verplichte-kwaliteitseisen/uitvoerbaarheid-en-handhaafbaarheid-uh/uitvoeringsanalyse>.

² Hierbij wordt zowel gekeken naar de primaire processen als naar de bedrijfsvoeringsaspecten (Security, Communicatie, Organisatie, Personeel, Administratieve organisatie, Financiën, Informatievoorziening, Juridisch, Technologie, Huisvesting).

De regeling biedt een nadere uitwerking van (onderdelen van) het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Ter context, en ook omdat op dit wetsvoorstel eerder geen volwaardige uitvoeringstoets gedaan is, zal het wetsvoorstel ook meegenomen worden in deze uitvoeringstoets. Dit houdt in dat er geen afzonderlijke toets op de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel gedaan wordt, maar wel dat gekeken wordt of er in het totaal van wetsvoorstel en regeling zaken missen of onduidelijk zijn, waardoor de uitvoerbaarheid in het gedrang komt. Indien dit het geval is, dan kan dit leiden tot aanbevelingen om de regeling aan te passen of om deze hiaten op een andere wijze op te lossen.

1.4. Aanpak

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van april tot en met juli 2025. De kern van de uitvoeringstoets bestond uit 9 interviews met vertegenwoordigers van verschillende jeugdregio's (zie bijlage A). Omdat hiermee interviews gehouden zijn met 9 van de in totaal 42 jeugdregio's, geven de bevindingen een representatief beeld van de uitvoerbaarheid voor gemeenten en jeugdregio's. Hiervoor zijn vooral medewerkers gesproken die betrokken zijn bij de inkoop en het contractmanagement namens de regio. Daarnaast zijn er interviews gehouden met het Ketenbureau i-Sociaal Domein en met Stichting Inlichtingenbureau.

De uitvoeringstoets is begeleid door een begeleidingscommissie bestaande uit vertegenwoordigers vanuit het ministerie van VWS, VNG en VNG Realisatie. De rol van de begeleidingscommissie bestond uit het begeleiden van het onderzoeksproces, het vaststellen van het plan van aanpak en het beoordelen van de bruikbaarheid van de uitkomsten van het onderzoek en de aanbevelingen voor eventuele vervolgstappen. De inhoudelijke beoordeling van de resultaten van de uitvoeringstoets was geen taak van de begeleidingscommissie.

Het onderzoek bestond uit drie fasen:

- De **inventarisatiefase** was gericht op verkenning en voorbereiding door middel van deskresearch en het voorbereiden van de interviews. Dit resulteerde in een vastgesteld plan van aanpak en de uitwerking van gespreksonderwerpen voor de te houden interviews in een topiclist.
- In de **analysefase** zijn 9 interviews gehouden met verschillende jeugdregio's. Daarnaast zijn nog 2 interviews gehouden met andere organisaties. In bijlage A is een overzicht van de deelnemende partijen opgenomen.
- In de **rapportagefase** zijn de conceptresultaten van de uitvoeringstoets schriftelijk voorgelegd aan de deelnemende gemeenten en regio's. De resultaten van de uitvoeringstoets zijn tot slot in voorliggende rapportage opgenomen.

1.5. Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 een beschrijving gegeven van de inhoud van de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, evenals de hoofdlijnen van het wetsvoorstel waar de regeling onder valt. Hoofdstuk 3 beschrijft het huidige en toekomstige werkproces van gemeenten en jeugdregio's met betrekking tot het inzicht houden op de beschikbaarheid van jeugdzorg. In hoofdstuk 4 wordt de impact van de regeling voor gemeenten en regio's beschreven. Hoofdstuk 5 geeft tot slot de conclusies van deze uitvoeringstoets weer, door middel van beantwoording van de onderzoeksvragen.

2. De regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg in context

In dit hoofdstuk wordt een feitelijke weergave gegeven van de inhoud de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Hierbij wordt specifiek ingegaan op de onderdelen van de regeling die voor gemeenten en jeugdregio's relevant zijn.

In paragraaf 2.1 wordt eerst een samenvatting gegeven van het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, dat het kader vormt voor de regeling.

In paragraaf 2.2 wordt vervolgens ingegaan op de inhoud van de regeling.

2.1. Hoofdlijnen uit het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg

Het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg is op 15 april 2025 door de Tweede Kamer aangenomen. Met deze wet worden onder andere de Jeugdwet en de Wet marktordening gezondheidszorg (Wmg) gewijzigd. Doel hiervan is het geven van invulling aan een deel van de afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd m.b.t. het bevorderen van de beschikbaarheid van de specialistische jeugdzorg.

Het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg heeft als doel om te bevorderen dat jeugdhulp en gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering (hierna: GI's) steeds voldoende beschikbaar zijn.

Het wetsvoorstel is gebaseerd op drie pijlers.

2.1.1. Regionale samenwerking

Onder de pijler Regionale samenwerking worden onder andere richtlijnen gegeven voor de regio-indeling en de regiovisie.

Regiovisie

Gemeenteraden worden verplicht om een regiovisie vast te stellen. Voorstel is dat deze visie onderdeel wordt van het reeds bestaande gemeentelijke beleidsplan en hierin wordt ingegaan op de gemeentelijke visie op hoe de gemeente met andere gemeenten samenwerkt om de beschikbaarheid te bevorderen van de specialistische jeugdzorg. Daaronder valt in ieder geval:

- Een voorziening voor inspraak voor jeugdigen en hun vertegenwoordigers
- De wijze van afstemming over schaarste
- De aanpak wachttijden en het formuleren van maximaal aanvaardbare wachttijden
- De wijze waarop afstemming en verbinding wordt geborgd tussen lokaal, regionaal en landelijk ingekochte jeugdhulp

In het Besluit verbetering beschikbaarheid jeugdzorg is ingevuld welke onderdelen de regiovisie moet bevatten.

Verplichte regionale samenwerking in een stabiele regio-indeling

Gemeenten moeten samenwerken binnen hun regio (de regio-indeling is in het Besluit verbetering beschikbaarheid jeugdzorg bepaald) en hiervoor een gemeenschappelijke regeling (GR) oprichten. Deze GR wordt onder andere belast met de subsidiëring van GI's ten behoeve van de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering en inkoop van bepaalde (specialistische) jeugdhulpvormen.

De GR krijgt hiervoor ten minste 4 taken:

- A. Contracteren of subsidiëren van:
 - Vormen van specialistische jeugdhulp (in het Besluit verbetering beschikbaarheid jeugdzorg nader uitgewerkt) waarvoor samenwerking tussen gemeenten nodig is
 - GI's voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering
- B. Administratieve processen behorende bij de contractering of subsidiëring door de jeugdregio (bij ministeriële regeling aan te wijzen), waaronder in ieder geval:
 - monitoring en relatiemanagement
 - afspraken over gegevensaanlevering door jeugdhulpaanbieders en GI's t.b.v. verantwoording en evaluatie
- C. Bovenregionaal afstemmen met andere jeugdregio's over toereikend aanbod van kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdreclassering en bepaalde vormen van specialistische jeugdhulp (zoals in het Besluit verbetering beschikbaarheid jeugdzorg nader uitgewerkt)
- D. Organisatie van de regionale expertteams

Daarnaast bestaat er op basis van de afspraken uit de Hervormingsagenda voor gemeenten een door hen gezamenlijk in stand te houden landelijk werkende organisatie, die belast is met het contracteren van vormen van jeugdhulp waarvoor landelijke samenwerking noodzakelijk is. Het wetsvoorstel bevat een delegatiebepaling waarmee gemeenten bij AMvB kunnen worden verplicht de contractering van bepaalde zeer specialistische jeugdhulpvormen bij de landelijk werkende organisatie te beleggen.

2.1.2. Versterken bestuursstructuur en financiële bedrijfsvoering

De tweede pijler van het wetsvoorstel bevat richtlijnen voor de bestuursstructuur en financiële bedrijfsvoering van jeugdhulpaanbieders en GI's.

Bestuursstructuur

Aanbieders van jeugdhulp met verblijf verlenen met meer dan 10 medewerkers, jeugdhulpaanbieders met meer dan 25 medewerkers die jeugdhulp verlenen en GI's moeten aan een aantal eisen voldoen:

- Het hebben van een intern toezichthouder
- Leden van de intern toezichthouder zijn niet ook tegelijk lid van de algemene of dagelijkse leiding van een aanbieder of GI en zijn niet tevens burgemeester of wethouder in het jeugddomein; daarnaast dient te worden bevorderd dat één van de leden ervaringsdeskundige is (als jeugdige, ouder of professional)
- Leden van de intern toezichthouder kunnen onafhankelijk en kritisch opereren

De verantwoordelijkheidsverdeling en de wijze waarop met interne conflicten wordt omgegaan tussen de intern toezichthouder en de algemeen of dagelijkse leiding, wordt op inzichtelijke wijze vastgelegd.

Regels over financiële bedrijfsvoering

Jeugdhulpaanbieders met meerdere medewerkers en GI's moeten de verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden m.b.t. de financiële bedrijfsvoering eenduidig en schriftelijk vastleggen.

De voorliggende regeling geeft een aantal voorwaarden voor het gebruik van financiële derivaten:

- Wat hierover in het treasurystatuut vastgelegd moet worden
- Eisen aan financiële ondernemingen waarvan financiële derivaten aangetrokken mogen worden
- Doelen waarvoor financiële derivaten aangetrokken mogen worden
- Inhoud van financiële derivaten die aangetrokken mogen worden

2.1.3. Nieuwe taken NZa

Met het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg krijgt de NZa een drietal nieuwe taken:

Stelselonderzoek

De zorgautoriteit onderzoekt:

- of het aanbod van jeugdhulp aansluit op de vraag
- of het aanbod van GI's aansluit op de uit te voeren kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering
- in welke mate gemeenten, jeugdregio's, jeugdhulpaanbieders en GI's erin slagen jeugdigen en hun ouders de noodzakelijke jeugdhulp, kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering te verschaffen

Vroegsignalering

De zorgautoriteit heeft tot taak zo vroeg mogelijk te signaleren dat er:

- risico's zijn die ertoe kunnen leiden dat colleges niet kunnen voorzien in een toereikend aanbod van:
 - de vormen van jeugdhulp waarvoor regionale samenwerking vereist is
 - GI's voor de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering
 - Landelijk gecontracteerde jeugdhulp
- sprake is van een ontoereikend aanbod van jeugdhulp of GI's.

Toezicht

De zorgautoriteit houdt toezicht op de naleving door jeugdhulpaanbieders en GI's van de regels voor de financiële bedrijfsvoering (zie boven).

2.2. De regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg

De regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg geeft een nadere uitwerking van enkele onderdelen uit het wetsvoorstel, specifiek de hierboven genoemde pijlers 'Versterken bestuursstructuur en financiële bedrijfsvoering' en 'Nieuwe taken NZa'. Hiervan gaat de eerstgenoemde pijler specifiek over aanbieders en GI's; deze is voor deze uitvoeringstoets daarom minder relevant. Van de pijler 'Nieuwe taken NZa' raken het stelselonderzoek en de vroegsignalering voor een deel wel de uitvoeringspraktijk van gemeenten en jeugdregio's.

2.2.1. Stelselonderzoek

De regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg beschrijft dat de NZa voor het stelselonderzoek gebruik kan maken van gegevens over jeugdigen en aanbieders/GI's die door de Stichting Inlichtingenbureau desgevraagd aan de NZa worden verstrekt. Het betreft de volgende gegevens:

Type gegeven	Gegeven
Gegevens m.b.t. de aanbieder of GI	• Instellingscode, praktijkcode of zorgverlenerscode

Gegevens m.b.t. de jeugdige en de verleende jeugdhulp of uitgevoerde kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering (gepseudonimiseerd)	• BSN • Gemeentecode van de woonplaats van de jeugdige • Geboortjaar • Type verwijzer naar jeugdhulp • Jeugdhulpvorm, type kinderbeschermingsmaatregel of type jeugdreclassering • Toewijzingsdatum • Beoogde startdatum jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering • Daadwerkelijke startdatum jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering • Einddatum jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering • Reden einde jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering • In rekening gebrachte bedrag • Geleverd volume
---	--

2.2.2. Vroegsignalering

De regeling beschrijft voor de vroegsignalering een aantal onderdelen:

Aanlevering van gegevens aan de NZa

Jeugdhulpaanbieders, GI's, Jeugdregio's en de landelijk werkende organisatie belast met de contractering leveren de NZa desgevraagd de aanvullende informatie (niet zijnde persoonsgegevens) die zij nodig heeft om te kunnen bepalen of sprake is van een risico of ontoereikend aanbod. Het betreft de volgende gegevens:

Partij die de gegevens aanlevert	Gegeven
Jeugdregio's en de landelijk werkende organisatie belast met de contractering	Jaarlijks per gecontracteerde of gesubsidieerde aanbieder en GI: • Naam • KVK-nummer • Instellingscode, praktijkcode of zorgverlenerscode • Vormen van jeugdhulp en/of typen van kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering waarop de contractering of subsidiëring betrekking heeft

Aanbieders en GI's (uitgezonderd solisten en micro's) via een digitaal systeem van de NZa waarmee zij kunnen inloggen in een persoonlijke omgeving	Jaarlijks de volgende onderdelen van de jaarprognose: • Begrote bedrijfsresultaat • Begrote som der bedrijfsopbrengsten • Begrote overige bedrijfskosten • Begrote sub totaal aan kosten personeel in loondienst • Begrote sub totaal aan kosten personeel niet in loondienst • Begrote opbrengsten Jeugdwet Per kwartaal: • Naam • KVK-nummer • Instellingscode, praktijkcode of zorgverlenerscode • Contactgegevens • Vormen van jeugdhulp en/of typen van kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering die de aanbieder of GI aanbiedt • Bedrijfsresultaat • Som der bedrijfsopbrengsten • Liquiditeit • Overige bedrijfskosten • Werkkapitaal • Sub totaal aan kosten personeel in loondienst • Sub totaal aan kosten personeel niet in loondienst • Opbrengsten Jeugdwet • Ingeschatte niet-declarabele productie • Ingeschatte wachttijden en het ingeschatte aantal jeugdigen of ouders op de wachtlijst van de bij AMvB aangewezen vormen jeugdhulp, uitgesplitst naar vorm van jeugdhulp en naar regio waarbinnen de jeugdhulpaanbieder de betreffende jeugdhulp aanbiedt • De wachttijd en het aantal jeugdigen op de wachtlijst voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering, uitgesplitst naar type kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering en naar regio waarbinnen de GI werkzaam is • Of in het afgelopen kwartaal, het huidige kwartaal of het komende kwartaal risico's voor de financiële continuïteit van de aanbieder of GI dan wel belangrijke strategische risico's aan de orde zijn of zijn geweest • indien van toepassing, een overzicht van de aanbieders of GI's die als onderaannemer ingeschakeld zijn, met KVK-nummers en instellingscodes, praktijkcodes of zorgverlenerscodes
---	---

Jeugdhulpaanbieders, GI's, gemeenten, jeugdregio's en de landelijk werkende organisatie belast met de contractering doen een melding aan de zorgautoriteit zodra zij voorzien dat het aanbod op afzienbare termijn niet meer toereikend is en zodra dit daadwerkelijk niet meer toereikend is.

Aanlevering van gegevens door de NZa

De NZa verstrekt gemeenten en Jeugdregio's gegevens om zelf zo vroeg mogelijk een risico of ontoereikend aanbod in hun eigen gemeente of regio te kunnen signaleren. Dit kan gaan om gegevens over een door de NZa ontvangen melding zelf of om gegevens op basis van een nadere analyse door de NZa van een dergelijke melding. Het gaat om de volgende gegevens:

Type gegeven	Gegeven
Gegevens m.b.t. door de NZa ontvangen meldingen, voor zover daaruit voor gemeenten of Jeugdregio's een (risico op) ontoereikend aanbod volgt	• Dagtekening van de melding • Zorgvormen of type kinderschermingsmaatregelen of jeugdreclassering waar de melding betrekking op heeft • Of de melding een bestaand ontoereikend aanbod of een mogelijk risico op ontoereikend aanbod betreft • Ontwikkelingen waarop de melding betrekking heeft • Voor zover van toepassing, van de betreffende aanbieder of GI: ○ Naam ○ Instellingscode, praktijkcode of zorgverlenerscode
Gegevens o.b.v. de analyse van de NZa van meldingen, wanneer uit deze analyse blijkt dat er een (risico op) ontoereikend aanbod bestaat	• Zorgvormen of type kinderschermingsmaatregelen of jeugdreclassering waarbij sprake is van een mogelijk risico of ontoereikend aanbod • Of sprake is van een bestaand ontoereikend aanbod of een mogelijk risico op ontoereikend aanbod • Ontwikkelingen die hebben geleid tot de inschatting van de NZa dat er een (risico op) ontoereikend aanbod is • Voor zover van toepassing, van de betreffende aanbieder of GI: ○ Naam ○ Instellingscode, praktijkcode of zorgverlenerscode

3. Beschrijving processen en ICT

In dit hoofdstuk worden de werkprocessen bij gemeenten en regio's beschreven met betrekking tot het monitoren van de beschikbaarheid van jeugdzorg. Hierbij wordt specifiek ingegaan op de rol van data en gegevensuitwisseling.

In paragraaf 3.1 wordt beschreven hoe het huidige werkproces bij gemeenten en regio's eruit ziet. In paragraaf 3.2 wordt vervolgens beschreven hoe het werkproces eruit gaat zien wanneer de voorliggende regeling van kracht wordt.

3.1. Huidige werkproces

3.1.1. Verschillende wijzen om inzicht te houden in beschikbaarheid van jeugdzorg

In de huidige situatie kennen gemeenten en regio's verschillende wijzen om zicht te houden in de beschikbaarheid van jeugdzorg. In de interviews die voor deze uitvoeringstoets gehouden zijn, werden voornamelijk de volgende vier manieren benoemd.

Contractafspraken

In de contracteringsfase is al aandacht voor het bewaken van voldoende beschikbaarheid van jeugdzorg. Gemeenten en regio's bepalen op basis van historische kennis en gegevens welke volumes zij van verschillende zorgvormen inkopen. In de contracten wordt vaak ook opgenomen dat aanbieders tijdig bij hun opdrachtgevers aan de bel moeten trekken wanneer de beschikbaarheid van bepaalde zorgvormen in het gedrang dreigt te komen.

Contractgesprekken

Gemeenten en jeugdregio's houden contractgesprekken met de door hen gecontracteerde aanbieders. In de meeste van de geïnterviewde regio's worden deze gesprekken periodiek met alle aanbieders gehouden. Sommige regio's kiezen ervoor om deze gesprekken met een deel van de aanbieders (de grotere partijen) periodiek te houden en met een deel (de kleinere partijen) op basis van signalen. De frequentie van de gesprekken varieert van eens per jaar tot enkele keren per jaar, vaak afhankelijk van de omvang van de aanbieder dan wel het volume van de geleverde zorg. Tijdens deze contractgesprekken is voldoende beschikbaarheid van jeugdzorg een vast gespreksonderwerp, zodat gemeenten en regio's bijtijds horen waar mogelijke knelpunten ontstaan ten aanzien van de beschikbaarheid.

Signalen

Verwijzers kunnen signalen afgeven aan gemeenten of regio's, wanneer zij constateren dat er een knelpunt ontstaat ten aanzien van de beschikbaarheid van bepaalde vormen van jeugdzorg. Dit kunnen medewerkers uit de gemeentelijke toegang zijn, maar ook andere verwijzers.

Data

Veel gemeenten en regio's gebruiken ook data om zicht te houden op de beschikbaarheid van jeugdzorg. Sommige regio's hebben hiervoor zelf een dashboard gebouwd, waarmee zij verschillende ontwikkelingen (breder dan alleen beschikbaarheid) volgen. Een aantal regio's gaf in de interviews aan ook gebruik te maken van de Beschikbaarheidswijzer. Dit is een online platform dat inzicht biedt in welke aanbieders wanneer plek hebben en welke zorg precies geboden wordt, inclusief eventuele wachttijden.

3.1.2. Mogelijkheden en beperkingen van berichtenverkeer voor inzicht in beschikbaarheid

In de interviews geven verschillende gemeenten en regio's aan het berichtenverkeer te gebruiken voor eigen analyses over het gebruik van jeugdzorg. Voor het inzicht houden in de

beschikbaarheid van jeugdzorg is het berichtenverkeer op dit moment niet geschikt. Hiervoor worden verschillende redenen gegeven:

Onvoldoende discipline bij gebruikers

Bij de partijen die het berichtenverkeer gebruiken is in veel gevallen nog onvoldoende discipline bij het op een juiste manier versturen van berichten. Hierdoor worden berichten niet altijd op het juiste moment verstuurd of worden bepaalde gegevens niet of niet correct meegeleverd.

Een concreet voorbeeld dat genoemd werd, is dat het gegeven 'type verwijzer' niet altijd (correct) wordt ingevuld. Dit maakt een analyse op basis van het berichtenverkeer minder betrouwbaar.

Ontbreken van uniforme afspraken

Binnen de iJw (het berichtenverkeer voor Jeugd) zijn onvoldoende harde afspraken over een uniform gebruik van berichten en/of wordt onvoldoende gestuurd op een correcte naleving van deze afspraken.

Een voorbeeld dat in de interviews een aantal keer terugkwam was het verschil in gebruik van de gegevens 'toewijzingsdatum' en 'startdatum jeugdhulp'. Wanneer toegewezen jeugdhulp niet direct beschikbaar is, zou uit deze beide berichten afgeleid kunnen worden hoeveel tijd er zit tussen de datum waarop de jeugdhulp is toegewezen en de daadwerkelijke datum waarop de jeugdhulp start. In de praktijk komt het echter ook voor dat verwijzers in dit soort situaties de datum waarop de jeugdhulp beschikbaar is (de startdatum) als toewijzingsdatum doorgeven. Doordat hier geen eenduidige werkwijze bestaat, kunnen er geen betrouwbare conclusies getrokken worden uit de data.

Een vergelijkbaar voorbeeld is wanneer er enige tijd zit tussen de datum waarop de intake bij de zorgaanbieder plaatsvindt en de daadwerkelijke start van de jeugdhulp. Ook hier bestaat geen eenduidige werkwijze voor de datum die als 'startdatum jeugdhulp' doorgegeven moet worden. Conclusies over wachttijden kunnen hierdoor dus niet op een betrouwbare wijze getrokken worden uit puur de data van het berichtenverkeer.

Ruwe data die om een extra analyse vragen

Het berichtenverkeer is primair bedoeld om informatie van A naar B te brengen. De berichten zijn niet altijd geschikt om op een hoger abstractieniveau conclusies te trekken over bijvoorbeeld de beschikbaarheid van jeugdzorg. Daarvoor bevatten de berichten soms meerdere gegevens, die een nadere analyse vragen om ze goed te kunnen vergelijken.

Een voorbeeld hiervan zijn de berichten met declaratiegegevens. Dit zijn vaak berichten die bestaan uit verschillende data, wat betekent dat het bericht eerst 'opengemaakt' moet worden om te kijken wat er precies in het bericht zit. Bovendien vinden er ook nogal eens correcties op deze berichten plaats, waardoor ook in de tijd gekeken moet worden wat de uiteindelijke declaratiegegevens zijn. Dit maakt het complex om een algehele analyse te maken op basis van dit soort berichten.

Een ander probleem bij het vergelijken van berichten met declaratiegegevens is dat hierbij rekening gehouden moet worden met de wijze van bekostiging die in de betreffende gemeente of regio gehanteerd wordt. De keuze voor bijvoorbeeld productiebekostiging (PxQ), resultaatbekostiging of taakgerichte bekostiging heeft invloed op de wijze van declaratie.

Berichtenverkeer gaat over toegewezen jeugdzorg, niet over benodigde jeugdzorg

Het berichtenverkeer laat zien welke jeugdzorg is toegewezen. Wat het berichtenverkeer daarmee niet laat zien, is of deze toegewezen zorg ook de daadwerkelijk benodigde zorg is. Voordat een

verwijzer jeugdzorg toewijst, neemt de verwijzer in veel gevallen contact op met de beoogde aanbieder over de vraag of de benodigde zorg ook beschikbaar is. Wanneer dit niet het geval is, kan een verwijzer ervoor kiezen om andere (min of meer vergelijkbare) zorg toe te wijzen die wel (op korte termijn) beschikbaar is. Als er überhaupt geen passende zorg beschikbaar is, zal een verwijzer in veel gevallen helemaal geen verwijzing afgeven. Voor inzicht in de beschikbaarheid van jeugdzorg is het van belang om te weten hoe vaak en voor welke vormen van jeugdzorg het voorkomt dat de benodigde zorg niet (tijdig) beschikbaar is. Dit kan echter niet uit het berichtenverkeer afgeleid worden.

3.2. Toekomstige werkproces

Wanneer de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg in werking treedt, verandert het werkproces voor gemeenten en jeugdregio's op verschillende manieren. Achtereenvolgens wordt ingegaan op het toekomstige werkproces in relatie tot het stelselonderzoek door de NZa en het toekomstige werkproces in relatie tot de vroegsignalering.

3.2.1. Stelselonderzoek

Voor het stelselonderzoek gaat de NZa gebruik maken van de data van het berichtenverkeer. Hiervoor is de bedoeling dat de NZa deze data rechtstreeks van de Stichting Inlichtingenbureau (per 1 juli 2025 Bureau Informatiediensten Nederland, hierna: BIDN) ontvangt. Deze gegevensuitwisseling raakt het werkproces van gemeenten en jeugdregio's dus niet.

Op indirecte wijze kan het zijn dat het werkproces van gemeenten en jeugdregio's wel verandert. In paragraaf 3.1.2 zijn enkele kanttekeningen geplaatst bij het gebruik van het huidige berichtenverkeer voor het verkrijgen van inzicht in de beschikbaarheid van jeugdzorg. De kans bestaat dat ook de NZa tegen deze knelpunten aanloopt. In de Hervormingsagenda zijn reeds afspraken gemaakt over het verbeteren van de datakwaliteit. Deze afspraken zijn nog niet concreet uitgewerkt, maar dit wetsvoorstel en de onderliggende regeling kunnen ertoe leiden dat de urgentie voor het doorvoeren van deze verbeteringen sterker gevoeld wordt en dat de afspraken ook op een specifieke manier ingevuld worden. Als op basis hiervan in de keten besloten wordt dat er op korte termijn aanpassingen nodig zijn in het (gebruik van het) berichtenverkeer, dan kan dit het werkproces van gemeenten en jeugdregio's wel degelijk beïnvloeden. Dit kan op drie manieren gebeuren:

- Gemeenten en regio's moeten mogelijk hun eigen werkproces aanpassen in relatie tot de berichten die zij zelf versturen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer gemeentelijke verwijzers ('de toegang') te maken krijgen met nieuwe of strakkere afspraken over het gebruik van bepaalde berichten.
- Gemeenten en regio's moeten vanuit inkoop en contractmanagement mogelijk andere afspraken maken met aanbieders over de wijze waarop aanbieders met het berichtenverkeer omgaan.
- Gemeenten en regio's moeten mogelijk in hun contractmanagement meer en/of strakker gaan sturen op naleving van de afspraken met betrekking tot het gebruik van het berichtenverkeer. Ervaringen uit andere domeinen (bijvoorbeeld Wmo en Wlz) leren, dat het sturen op meer uniformiteit en strakkere naleving van het gebruik van het berichtenverkeer een proces is dat veel tijd en inzet vraagt. Naast het maken van afspraken met aanbieders, vraagt het ook om een verandering in de discipline en routine van medewerkers bij gemeenten, (andere) verwijzers en aanbieders die gebruik maken van het berichtenverkeer. Dit is een verandering die niet in één keer gerealiseerd kan worden.

3.2.2. Vroegsignalering

Bij de vroegsignalering kunnen drie deelprocessen onderscheiden worden.

Jaarlijkse aanlevering van gegevens door gemeenten en jeugdregio's aan de NZa

Gemeenten en jeugdregio's moeten jaarlijks gegevens aanleveren over de aanbieders die zij onder contract hebben. Dit zijn gegevens die zij relatief eenvoudig kunnen aanleveren, dus dit is goed uitvoerbaar.

Alleen de gevraagde informatie over de vormen van jeugdhulp die per aanbieder gecontracteerd zijn, kan tot problemen leiden. Over de afbakening van zorgvormen is ook eerder al veel discussie geweest (zie ook de eerdere uitvoeringsscan van de VNG over het Besluit Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg), omdat gemeenten en regio's verschillende indelingen en rubriceringen hanteren die niet eenvoudig te vertalen zijn naar een uniforme indeling in zorgvormen. Op basis van afspraken uit de Hervormingsagenda wordt weliswaar gewerkt aan standaardisatie op dit punt, maar dit heeft op dit moment nog niet geleid tot een uniforme indeling die in alle regio's wordt gehanteerd. Ook bij deze gegevensuitwisseling hebben gemeenten en regio's daarom hun twijfels of zij hun contractafspraken op een goede manier kunnen vertalen naar een uniforme landelijke indeling in zorgvormen.

Wat betreft de technische wijze van gegevensuitwisseling is het voor gemeenten en regio's nog onduidelijk op welke wijze zij deze gegevens jaarlijks bij de NZa moeten gaan aanleveren. Om de uitvoeringsconsequenties te beperken is het van belang dat hier zo min mogelijk handmatige handelingen voor nodig zijn. Een vast format, dat gemeenten en regio's vanuit hun applicatie liefst geautomatiseerd kunnen vullen, heeft hierbij bijvoorbeeld de voorkeur boven het handmatig 'inkloppen' van gegevens in een webportal.

Aanlevering (jaarlijks en per kwartaal) van gegevens door aanbieders aan de NZa

Aanbieders (uitgezonderd solisten en micro's) moeten in het kader van de vroegsignalering ook gegevens aanleveren bij de NZa. Deels moeten deze gegevens jaarlijks aangeleverd worden, deels per kwartaal. Hoewel deze gegevensuitwisseling buiten gemeenten en regio's omgaat, maken zij zich wel zorgen over de administratieve lasten die dit met zich meebrengt voor aanbieders. Vooral voor kleinere aanbieders kunnen deze extra administratieve lasten groot zijn. Gemeenten en regio's pleiten er daarom voor om te kijken of de NZa gebruik kan maken van gegevens die aanbieders al via andere kanalen en voor andere doeleinden moeten aanleveren. Op deze wijze kunnen de administratieve lasten voor aanbieders beperkt blijven. Als dit niet lukt, voorzien gemeenten en regio's dat het risico kan zijn dat aanbieders de kosten die met de extra administratieve lasten gepaard gaan, zullen doorbelasten aan gemeenten en regio's.

Signalen van de NZa aan gemeenten en jeugdregio's

De NZa kan signalen aan gemeenten en regio's afgeven, wanneer zij (mogelijke) risico's voorzien van een beperkte beschikbaarheid van jeugdzorg in een bepaalde gemeente of regio en/of bij een specifieke aanbieder. De uitvoeringsconsequenties hiervan kunnen in dit stadium nog niet goed worden ingeschat, omdat dit onder andere van twee factoren afhangt die op dit moment nog onduidelijk zijn. Ten eerste is het onduidelijk om hoeveel signalen het zal gaan. Ten tweede is nog onduidelijk op welke wijze de NZa deze signalen gaat doorgeven aan gemeenten en regio's. Dit kan per (beveiligde) mail zijn, telefonisch, via een webportal of op een andere wijze. Hiermee samenhangend is ook nog de vraag op welke wijze er interactie tussen de NZa en de betreffende regio zal zijn naar aanleiding van een signaal. Deze wijze van uitwisseling is medebepalend voor het werkproces dat gemeenten en regio's hiervoor moeten inrichten.

Voor gemeenten en regio's is wel duidelijk dat zij bij binnenkomst van dergelijke signalen drie processtappen zullen moeten inbouwen. Ten eerste zullen zij een check doen of het signaal reeds bij hen bekend is. Als het signaal reeds bekend is, zal er in de meeste gevallen geen vervolgactie nodig zijn, omdat hier al op geacteerd is. Ten tweede zullen gemeenten en regio's, wanneer het een nieuw signaal betreft, intern kijken welke informatie bekend is over de zorgvorm en/of

aanbieder die het betreft. Hiermee wordt het signaal 'verrijkt' met informatie die voorhanden is. Ten derde zal de gemeente of regio het gesprek aangaan met de betreffende aanbieder(s), om te kijken wat gedaan kan worden om het probleem van een (dreigende) beperkte beschikbaarheid op te lossen.

Hoewel dit werkproces ingericht zal moeten worden, verwachten gemeenten en regio's dat zij weinig nieuwe signalen zullen krijgen vanuit de voorgestelde vroegsignalering. Op basis van hun huidige werkwijze (zie paragraaf 3.1.1) hebben veel gemeenten en regio's naar eigen zeggen een goed inzicht in de beschikbaarheid van jeugdzorg. Zij verwachten dan ook dat de signalen die zij in de toekomst krijgen van de NZa in veel gevallen reeds bekend blijken te zijn en dus geen aanvullende actie vereisen.

4. Impact voor gemeenten en jeugdregio's

In dit hoofdstuk wordt de impact van de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg voor gemeenten en regio's beschreven. Deze impact komt volgt uit het verschil tussen de huidige en toekomstige werkwijze, zoals deze in het vorige hoofdstuk beschreven zijn. De impact wordt in dit hoofdstuk beschreven aan de hand van de verschillende uitvoeringsaspecten.

4.1. Beleid en werkprocessen

Voordat gemeenten en jeugdregio's concreet aan de slag kunnen met de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, zal er op een concreter niveau duidelijkheid moeten komen over de wijze waarop de NZa haar rol op het gebied van stelselonderzoek en vroegsignalering gaat invullen. Deze duidelijkheid is nodig om te bepalen wat in de werkwijze van gemeenten en regio's aangepast moet worden. Het gaat hierbij deels over duidelijkheid over de technische wijze van gegevensuitwisseling (zie ook verder bij de paragraaf over ICT), maar ook over de gegevens die de NZa nodig heeft om haar rol goed te kunnen invullen (zie hiervoor de paragraaf over Informatie).

Op het moment dat er duidelijke afspraken liggen tussen de verschillende betrokken partijen (VWS als stelselverantwoordelijke, NZa, gemeenten en jeugdregio's – al dan niet vertegenwoordigd door de VNG –, en aanbieders en GI's), kunnen de verschillende partijen, waaronder gemeenten en regio's, hun werkprocessen gaan aanpassen om te zorgen dat de gevraagde gegevensuitwisseling inhoudelijk en technisch op de juiste manier kan verlopen. Er zal dus voldoende voorbereidings- en implementatietijd moeten zijn om deze stappen gezamenlijk te kunnen zetten.

Gewenste vervolgactie

Betrokken ketenpartners maken als concrete uitwerking van het voorliggende wettelijke kader afspraken over de invulling van het stelselonderzoek en de vroegsignalering, zowel technisch (op welke wijze worden gegevens uitgewisseld?) als inhoudelijk (welke kwantitatieve en kwalitatieve gegevens worden gebruikt?).

4.2. Juridisch

Bij gemeenten en regio's leven nog vragen over de juridische onderbouwing van de regeling. Met name het opdrachtgeverschap richting BIDN en de juridische grondslag voor de gegevensuitwisseling tussen NZa en BIDN moeten goed geborgd zijn. Gemeenten zijn verwerkingsverantwoordelijk voor de gegevens die zij via het berichtenverkeer uitwisselen. Om de gegevensuitwisseling met de NZa mogelijk te maken, moet de grondslag hiervoor afdoende geregeld zijn. Voor de geïnterviewde gemeenten en regio's is het op dit moment onvoldoende duidelijk of dit inderdaad voldoende geregeld is. Dit zijn zaken die gemeenten en regio's niet direct raken, omdat zij hier geen actieve rol in hebben, maar ze zijn wel randvoorwaardelijk voor de gevraagde gegevensuitwisseling.

Gewenste vervolgactie

VWS zorgt voor voldoende (duidelijkheid over de) juridische grondslag en borging van het opdrachtgeverschap voor de gegevensuitwisseling tussen NZa en BDIN.

4.3. Informatie

Voor het stelselonderzoek maakt de NZa gebruik van het berichtenverkeer. Deze data is beschikbaar en kan via BIDN beschikbaar gesteld worden aan de NZa. Het 'sec' delen van data afkomstig uit het berichtenverkeer heeft als zodanig geen directe impact op gemeenten en regio's.

Wanneer de NZa met het oog op het doel van stelselonderzoek behoefte heeft aan een (versnelde) verbetering van de kwaliteit van de data uit het berichtenverkeer, dan heeft dit mogelijk wel (grote) impact op gemeenten en regio's. Voor het doen van stelselonderzoek kan het nodig zijn, dat er meer uniforme afspraken komen over het gebruik van het berichtenverkeer en dat hier ook strakker op gestuurd wordt. Ook kan het zijn dat de NZa deels nieuwe of andere berichten nodig heeft en dat er in de toekomst dus wijzigingen in het berichtenverkeer aangebracht worden. Dit heeft potentieel impact op het contractmanagement vanuit jeugdregio's, omdat hier gestuurd wordt op een correct gebruik van het berichtenverkeer door aanbieders. Voor gemeenten heeft het potentieel ook impact, omdat zij als verwijzers (vanuit de gemeentelijke toegang) hun werkprocessen met betrekking tot het gebruik van het berichtenverkeer mogelijk ook moeten aanpassen. Kijkend naar andere processen gericht op de verbetering van de datakwaliteit van het berichtenverkeer, zoals in de Wmo en Wlz, ligt het in de verwachting dat gemeenten en regio's zich in dat geval gesteld zien voor intensieve en langjarige processen die veel impact zullen gaan hebben.

Gewenste vervolgactie

Bij het gebruik van het berichtenverkeer voor het stelselonderzoek wordt aangesloten bij de (nog nader uit te werken) afspraken uit de Hervormingsagenda over het verbeteren van de datakwaliteit. De uitvoeringsconsequenties van het verbeteren van de datakwaliteit voor gemeenten, jeugdregio's en aanbieders worden op basis van de uitwerking van deze afspraken afzonderlijk in beeld gebracht.

De informatie die regio's in het kader van de vroegsignalering jaarlijks moeten aanleveren bij de NZa, is relatief beperkt. Dit is informatie die zij relatief eenvoudig kunnen aanleveren. Alleen bij de informatie over de gecontracteerde zorgvormen per aanbieder kan de aansluiting van de lokale inkoop op de landelijke gehanteerde indeling in zorgvormen tot problemen leiden. Afhankelijk van de keuzes die regio's gemaakt hebben in hun inkoop met betrekking tot de afbakening en categorisering van zorgvormen, kan dit tot meer of minder impact leiden.

De informatie die in het kader van vroegsignalering door aanbieders aangeleverd moet worden bij de NZa, raakt niet in directe zin aan regio's en gemeenten. Wel uiten regio's de zorg dat de aanlevering van de gevraagde informatie voor (met name kleinere) aanbieders tot een toename van de administratieve lasten leidt. VWS heeft in een eerder stadium een onderzoek laten uitvoeren naar de verwachte administratieve lasten van het wetsvoorstel³. Dit onderzoek is echter al in 2022 uitgevoerd, vooruitlopend op de huidige regeling. Op basis van de huidige informatie (de inhoud van de regeling) is het raadzaam de toename van de administratieve lasten nogmaals te toetsen bij en met (vertegenwoordigers van) aanbieders.

Gewenste vervolgactie

VWS toetst, aanvullend op het eerder uitgevoerde onderzoek naar de administratieve lasten van het wetsvoorstel, bij en met (vertegenwoordigers van) aanbieders wat de gevraagde gegevensuitwisseling betekent voor de administratieve lasten van aanbieders.

4.4. ICT

Wat betreft de technische wijze van gegevensuitwisseling, zal de NZa primair duidelijkheid moeten geven over de wijze waarop de gevraagde gegevens aangeleverd moeten worden en de wijze

³ Sira Consulting, *Onderzoek administratieve lasten wetsvoorstel Inzicht & Toezicht*, 2022

waarop de NZa signalen gaat doorgeven aan regio's. Hierbij kan gedacht worden aan een portal dat door de NZa wordt ingericht en/of formats die beschikbaar gesteld worden om de gevraagde gegevens aan te leveren.

Gemeentelijke softwareleveranciers kunnen vervolgens hierop aansluiten door technische aanpassingen toe te voegen binnen de applicaties die door gemeenten en regio's gebruikt worden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het toevoegen van extra 'invulvelden' of het geautomatiseerd invullen of uitlezen van formats.

Gemeenten en regio's benadrukken dat het wel de voorkeur heeft om de aanlevering van gegevens zodanig in te organiseren, dat de regeldruk en belasting bij gemeenten zo min mogelijk toeneemt. Hiervoor kan bijvoorbeeld gekeken worden in hoeverre aangesloten kan worden bij reeds bestaande gegevensuitwisseling, bijvoorbeeld met het CBS. Wanneer zaken op elkaar afgestemd of gecombineerd kunnen worden, dan beperkt dit de impact voor gemeenten en regio's.

Gewenste vervolgactie

De NZa geeft duidelijkheid over de technische wijze waarop gegevens aangeleverd moeten worden en waarop zij signalen aan jeugdregio's afgeeft. Hierbij kijkt de NZa of en op welke wijze aangesloten kan worden bij bestaande wijzen van gegevensuitwisseling, om de impact voor betrokken partijen zoveel mogelijk te beperken.

4.5. Inkoop en contractmanagement

In directe zin heeft de regeling geen grote impact op de inkoop en het contractmanagement van regio's. Wanneer echter (versneld of aanvullend op reeds bestaande afspraken) gestuurd gaat worden op de datakwaliteit van het berichtenverkeer, dan heeft dit potentieel wel consequenties. Ten eerste kan het betekenen dat in de inkoop bij nieuwe contracten in de contractafspraken specifieke zaken vastgelegd moeten worden met betrekking tot het gebruik van het berichtenverkeer door de betreffende aanbieders.

Ten tweede zal vanuit contractmanagement meer aandacht aan een correct gebruik van het berichtenverkeer besteed moeten worden in de contractgesprekken met aanbieders.

4.6. Personeel

De extra personele belasting die van gemeenten en regio's gevraagd wordt als gevolg van de regeling lijkt beperkt te zijn. Ook hier geldt echter dat een eventuele indirecte impact door een versnelde of strakkere sturing op de datakwaliteit van het berichtenverkeer personele consequenties kan hebben. Wanneer hierop ingezet wordt, zal dan ook goed gekeken moeten worden naar de personele impact voor gemeenten en regio's, maar ook voor andere betrokken partijen.

4.7. Financieel

Doordat de directe impact van de regeling voor gemeenten en regio's beperkt is, worden er ook geen grote financiële consequenties voorzien. Twee aandachtspunten zijn hierbij wel van belang.

Ten eerste is het van belang dat de financiering van het BIDN voor de aanlevering van gegevens aan de NZa bij VWS ligt. Omdat het hier gaat om een nieuwe wettelijke taak, is van belang dat ook de kosten hiervoor gedragen worden door het verantwoordelijke departement.

Ten tweede voorzien regio's een financieel risico met betrekking tot de extra administratieve lasten bij aanbieders. Wanneer aanbieders deze kosten gaan doorberekenen aan gemeenten en regio's, dan kan dit financiële consequenties hebben.

4.8. Effectiviteit

Bij het gesprek over de impact van de regeling komt, naast de inzet die op de verschillende onderdelen gevraagd wordt, ook de vraag op wat de gevraagde inzet oplevert. Tijdens de interviews met gemeenten en regio's kwam de effectiviteit van de voorgestelde maatregelen veelvuldig aan de orde. Het betreft hier weliswaar ten dele de effectiviteit van de maatregelen zoals die in het wetsvoorstel beschreven staan (en die dus buiten scope van deze uitvoeringstoets zijn), maar deze worden met de nu voorliggende regeling concreet ingevuld. Juist deze concrete invulling brengt de vraag naar de effectiviteit van de (voorgestelde invulling van de) nieuwe taken van de NZa sterker naar de voorgrond. In hoeverre de voorgestelde werkwijze met betrekking tot stelselonderzoek en vroegsignalering effectief is, hangt af van het beoogde doel. Gemeenten en regio's onderscheiden hierbij drie mogelijke doelstellingen.

Inzicht in (ontwikkelingen in) toegewezen zorg

De in de regeling beschreven gegevensuitwisseling bij het onderdeel 'stelselonderzoek' lijkt vooral gericht op het verkrijgen van inzicht in landelijke ontwikkelingen in de toegewezen zorg. De data die de NZa Op basis van het berichtenverkeer ontvangt, laten zien welke zorg is toegewezen door gemeenten en andere verwijzers. Hierbij zijn twee belangrijke kanttekeningen te maken:

- Hoewel het berichtenverkeer op lokaal of regionaal niveau een redelijk beeld kan geven van de ontwikkelingen in de toegewezen zorg, kunnen de data van verschillende regio's niet zomaar met elkaar vergeleken worden. In paragraaf 3.1.2 zijn enkele kanttekeningen gegeven bij de datakwaliteit van het berichtenverkeer. Door het ontbreken van uniforme afspraken en een beperkte discipline bij de gebruikers van het berichtenverkeer (verwijzers en aanbieders), verschillende data dusdanig dat er geen betrouwbare conclusies getrokken kunnen worden op een hoger abstractieniveau. Overigens is het doel van het berichtenverkeer tot nu toe ook nooit geweest om dit soort overkoepelende conclusies te trekken. Wanneer dit wel het doel wordt, zal ook geïnvesteerd moeten worden in de datakwaliteit.
- Het berichtenverkeer geeft inzicht in de *toegewezen* zorg, maar niet in de *benodigde* zorg. Voor de toegewezen zorg kan de beschikbaarheid (in de vorm van wachttijden bijvoorbeeld) redelijk in beeld gebracht worden (de voorgaande kanttekening in acht nemende). De beschikbaarheid van de benodigde zorg blijkt echter niet uit het berichtenverkeer. Zo kan het zijn dat een verwijzer constateert dat een bepaalde zorgvorm benodigd is voor een specifieke jongere, maar dat deze zorgvorm niet beschikbaar is. In dit geval kan de verwijzer twee dingen doen. In sommige gevallen zal de verwijzer geen zorg toewijzen, maar wachten tot er een passend aanbod is. In dit geval wacht de jongere dus op passende zorg, maar is dit niet uit het berichtenverkeer af te leiden. In andere gevallen zal de verwijzer kiezen voor een ander, min of meer vergelijkbaar, zorgaanbod dat wel op korte termijn beschikbaar is. Uit het berichtenverkeer blijkt dan dat dit alternatieve zorgaanbod toegewezen is, maar niet dat er eigenlijk een andere zorgvraag onder ligt waarvoor geen passend aanbod beschikbaar was.

Inzicht in beschikbaarheid van benodigde zorg

Het doel van de regeling lijkt, zeker voor het onderdeel 'vroegsignalering', verder te gaan dan inzicht te bieden in de toegewezen zorg. Wat nodig is, is het beeld of de benodigde zorg ook in voldoende mate beschikbaar is. Gemeenten en regio's geven aan dat zij hier onvoldoende meerwaarde zien in de rol van de NZa zoals deze momenteel in de regeling uitgewerkt is. Regio's proberen zelf een goed inzicht te houden in de verhouding tussen de zorgvraag en het zorgaanbod in hun regio. Zij gebruiken hierbij deels data, maar baseren hun beeld vooral op kwalitatieve informatie. Op basis van periodieke contractgesprekken met aanbieders, maar ook

signalen van verwijzers en aanbieders, hebben regio's een vrij goed beeld van de zorg waaraan in hun regio behoefte is, maar waarvoor onvoldoende aanbod beschikbaar is.

Gemeenten en regio's geven dan ook aan dat zij verwachten dat de vroegsignalering door de NZa, op de wijze zoals deze in de regeling beschreven is, van onvoldoende toegevoegde waarde zal zijn. Hiervoor noemen zij twee redenen:

- Signalen die de NZa op basis van alleen kwantitatieve data afgeeft, zijn onvoldoende betrouwbaar. Om een beeld te krijgen van de beschikbaarheid van voldoende benodigde zorg, is kwalitatieve informatie nodig (in de vorm van gesprekken met aanbieders en/of signalen vanuit verwijzers). Op basis van de regeling is niet duidelijk of en op welke wijze de NZa aanvullend gebruik maakt van dit soort kwalitatieve informatie. Zonder deze kwalitatieve informatie zullen de signalen in veel gevallen naar verwachting onjuist blijken te zijn.
- Signalen die de NZa afgeeft, zullen in veel gevallen naar verwachting al bekend zijn bij regio's. Op basis van de huidige werkwijze hebben regio's al een goed beeld van de zorgvormen waar een tekort bestaat. De signalen van de NZa zullen dit beeld mogelijk bevestigen, maar naar verwachting in de meeste gevallen niet tot nieuwe inzichten leiden.

Oplossingsrichtingen voor onvoldoende beschikbaarheid van zorg

Gemeenten en regio's geven aan dat zij vooral behoefte hebben aan oplossingsrichtingen voor het tekort aan voldoende beschikbare zorg. Ook hier maken zij een belangrijk onderscheid:

- Wanneer een tekort aan beschikbare zorg opgelost kan worden door extra zorg in te kopen, zijn regio's hier zelf al mee bezig. In contractgesprekken met aanbieders bespreken zij of aanbieders extra zorg kunnen aanbieden en bij het afsluiten van nieuwe contracten wordt door regio's ook gekeken of er aanpassingen nodig zijn in het ingekochte aanbod.
- Wanneer een tekort aan beschikbare zorg veroorzaakt wordt doordat er überhaupt een te beperkt aanbod is, dan is de oplossing complexer. In de interviews voor deze uitvoeringstoets werd vaak het voorbeeld van pleegzorg genoemd. Veel regio's hebben een tekort aan pleeggezinnen, bekend is ook dat dit een landelijk probleem is. Zij hebben hier echter geen invloed op. Wanneer er landelijk meer gedaan zou kunnen worden om deze tekorten op te lossen, dan zou dit zeer wenselijk zijn. De rol van de NZa, zoals deze in het wetsvoorstel (en nader uitgewerkt in de regeling) beschreven staat, is hier echter niet op gericht. De vraag is ook of de NZa een dergelijke rol überhaupt zou kunnen vervullen.

Een mogelijke toegevoegde waarde van die regio's zien ten aanzien van stelselonderzoek en vroegsignalering, is bij continuïteitsproblemen bij aanbieders die bovenregionaal werken. Als dit soort aanbieders in de (financiële) problemen komen, dan kan dit leiden tot problemen bij regio's met betrekking tot de beschikbaarheid van zorg. De behoefte van regio's zit echter niet zozeer bij het (tijdig) in beeld krijgen in dit soort situaties. Vaak weten regio's dit bijtijds. Het probleem kan wel zijn om hier tot een oplossing te komen, zeker wanneer meerdere regio's betrokken zijn en de belangen groot zijn. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het invullen van een onafhankelijke arbitrage rol of door het beschikbaar kunnen stellen van extra financiële middelen. Dit past echter niet bij de rol van de NZa zoals deze in het wetsvoorstel beschreven staat en in de regeling nader ingevuld is.

Gewenste vervolgactie

De betrokken ketenpartners, maar primair VWS als stelselverantwoordelijke, toetsen bij de concrete uitwerking van de regeling continu in hoeverre de werkwijze en gevraagde inzet nog bijdragen aan en in verhouding staan tot het beoogde doel van het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg.

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de conclusies van deze uitvoeringstoets gegeven, door beantwoording van de onderzoeksvragen. Vervolgens worden op basis van de in dit rapport vermelde 'gewenste vervolgacties' enkele aanbevelingen gegeven.

5.1. Conclusies

Welke organisaties zullen de regeling uitvoeren?

De regeling zal worden uitgevoerd door verschillende organisaties:

- De NZa krijgt een nieuwe rol in het stelselonderzoek, de vroegsignalering en het toezicht. De regeling beschrijft welke gegevens hierbij worden uitgewisseld.
- Het BDIN levert de NZa de benodigde data uit het berichtenverkeer, zoals beschreven in de regeling.
- Jeugdregio's en de landelijk werkende organisatie leveren informatie aan de NZa aan ten behoeve van de vroegsignalering. Gemeenten en jeugdregio's kunnen van de NZa signalen ontvangen wanneer er een (mogelijk risico op een) beperkte beschikbaarheid van zorg is.
- Aanbieders en GI's leveren informatie aan de NZa aan ten behoeve van de vroegsignalering.

Is helder wat de opgedragen taak is?

In principe is voor gemeenten en regio's voldoende duidelijk wat de inhoud van de regeling is. Wel is er nog behoefte aan meer duiding ten aanzien van de praktische uitwerking hiervan. Concreet zijn er nadere afspraken nodig met de NZa over de (technische) wijze waarop gegevens uiteindelijk uitgewisseld gaan worden. Daarnaast is voor gemeenten en regio's nog onvoldoende duidelijk wat het uiteindelijke doel is van de regeling en het onderliggende wetsvoorstel en in hoeverre de voorgestelde werkwijze bijdraagt aan dit doel.

Is de organisatie voldoende toegerust voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering?

De gemeenten zijn voldoende toegerust om de gevraagde gegevens met de NZa uit te wisselen. Vanuit het oogpunt van doelmatigheid is het van belang dat bij de verdere uitwerking goed gekeken wordt naar mogelijkheden om de gegevensuitwisseling aan te laten sluiten bij reeds bestaande vormen van gegevensuitwisseling (bijvoorbeeld de aanlevering van gegevens door regio's aan het CBS) en te zorgen dat hierbij zo min mogelijk handmatige handelingen nodig zijn (bijvoorbeeld standaard formats die geautomatiseerd gevuld dan wel uitgelezen kunnen worden).

Wat betreft de doelmatigheid van de aanlevering van gegevens door aanbieders en GI's bestaan er serieuze zorgen bij gemeenten en regio's. Met name voor kleinere aanbieders dreigen de administratieve lasten toe te nemen. Dit vraagt om een nadere analyse, waarbij aanbieders ook nadrukkelijk betrokken dienen te worden.

Of de uitvoering van de regeling doeltreffend zal zijn, hangt af van het doel dat met de regeling, en vooral het onderliggende wetsvoorstel, beoogd wordt:

- Op landelijk niveau inzicht verkrijgen in ontwikkelingen in de toegewezen zorg is uitvoerbaar. Wanneer de NZa dit gaat doen op basis van het berichtenverkeer, dan is wel nodig dat geïnvesteerd wordt in de datakwaliteit van dit berichtenverkeer. Hierover zijn in de Hervormingsagenda op hoofdlijnen afspraken gemaakt, maar deze moeten nog nader uitgewerkt worden. Dit heeft indirect mogelijk grote impact op gemeenten, regio's, aanbieders en GI's, omdat er uniforme afspraken gemaakt moeten worden over het gebruik van het

berichtenverkeer en er strakker gestuurd moet worden op de naleving van deze afspraken. Dit is een traject dat (kijkend naar vergelijkbare trajecten in de Wmo en de Wlz) meerdere jaren kan duren en veel tijd en inzet van de betrokken partijen vraagt. Naar de mogelijkheden en uitvoeringsconsequenties hiervan zal dan ook op een later moment nog gekeken moeten worden.

- Op landelijk niveau inzicht verkrijgen in de beschikbaarheid van de benodigde zorg is op de wijze zoals in de regeling wordt beschreven niet mogelijk. De beschikbaarheid van benodigde zorg wordt immers niet in kwantitatieve gegevens vastgelegd en kan dus alleen (mede) op basis van kwalitatieve informatie in beeld gebracht worden. Dit vraagt een andere, intensievere werkwijze van de NZa dan hoe deze nu puur op basis van de regeling ingevuld wordt. De toegevoegde waarde hiervan lijkt echter beperkt, omdat gemeenten en regio's aangeven zelf op regionaal niveau al een goed beeld te hebben van de beschikbaarheid van de benodigde zorg in hun regio.
- Oplossingsrichtingen voor onvoldoende beschikbare zorg in beeld brengen, zou van toegevoegde waarde kunnen zijn. De wijze waarop de rol van de NZa momenteel in het wetsvoorstel is beschreven en in de regeling nader is uitgewerkt, voorziet hier echter niet in.

Wat zijn de ingeschatte kosten voor uitvoering?

De kosten voor de uitvoering van de regeling lijken in te passen binnen de bestaande financiële kaders van gemeenten en regio's. Hierbij zijn enkele aandachtspunten van belang,

Ten eerste is belangrijk dat de financiering van het BDIN voor de gegevensuitwisseling met de NZa door VWS geregeld wordt.

Ten tweede zien gemeenten en regio's een risico in de toename van de administratieve lasten van (met name kleinere) aanbieders. Wanneer aanbieders deze extra lasten willen doorberekenen aan gemeenten en regio's, dan kan dit leiden tot financiële consequenties voor gemeenten en regio's. Ten derde voorzien gemeenten en regio's een indirect effect dat ook financiële consequenties kan hebben. Indien de regeling leidt tot een verbetering van de datakwaliteit en standaardisering met betrekking tot het berichtenverkeer (versneld en/of uitgebreid ten opzichte van de afspraken die hierover in de Hervormingsagenda gemaakt zijn), zal dit ook consequenties hebben voor gemeenten en regio's. Wanneer hiervoor gekozen wordt, zal op dat moment aanvullend onderzoek nodig zijn naar de uitvoerbaarheid en de uitvoeringskosten voor gemeenten en regio's.

Wat zijn de verwachte effecten van de regeling?

Als de regeling op de huidige wijze uitgevoerd wordt, voorzien gemeenten en regio's een aantal effecten.

Ten eerste bestaat het risico dat de NZa op basis van het berichtenverkeer onjuiste conclusies gaat trekken in het stelselonderzoek. Door onvoldoende uniforme afspraken en beperkte sturing op de naleving van dit soort afspraken, zijn de data onvoldoende betrouwbaar om op landelijk niveau conclusies te trekken over de beschikbaarheid van jeugdzorg. Hier ligt daarom een duidelijke relatie met de afspraken in de Hervormingsagenda om gezamenlijk te werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de beschikbare data.

Ten tweede bestaat het risico dat de NZa in de vroegsignalering niet in staat is om juiste en tijdige signalen af te geven over (risico's met betrekking tot) beperkte beschikbaarheid van jeugdzorg. De NZa lijkt zich hiervoor te gaan baseren op kwantitatieve informatie, terwijl gemeenten en regio's hiervoor juist vooral kwalitatieve informatie gebruiken.

Ten derde verwachten gemeenten en regio's dat, mede op basis van de voorgaande punten, het effect zal zijn dat aanvullende acties nodig blijken te zijn. Dit kan bijvoorbeeld gaan over het

verbeteren van de datakwaliteit van het berichtenverkeer of het verrijken van de vroegsignalering met kwalitatieve data. Hierdoor kunnen gemeenten en regio's indirect te maken krijgen met (potentieel grote) uitvoeringsconsequenties.

Is voorzien in duidelijk, uitvoerbaar en kosteneffectief overgangsrecht?

Overgangsrecht is voor deze regeling niet aan de orde.

Veranderen de antwoorden op de vragen als er nieuwe toetreders komen/nieuwe toepassingen zijn in het beleidsveld?

Het is niet de verwachting dat de regeling door nieuwe partijen/toetreders zal worden uitgevoerd. Wel is de NZa een nieuwe partij in het huidige speelveld. Het is de vraag in hoeverre de NZa over de benodigde kennis en ervaring beschikt om haar nieuwe rol, zoals die beschreven is in het wetsvoorstel maar concreter uitgewerkt in de voorliggende regeling, op een goede manier te kunnen invullen. De verwachting is dat dit, mede in het licht van de overige genoemde kanttekeningen bij de voorgestelde werkwijze, de nodige tijd zal vragen.

Welke mogelijkheden zijn er om bij te sturen indien de aannames die gedaan zijn in de vragen alsnog niet blijken te kloppen?

Uit deze uitvoeringstoets blijkt dat er nog op verschillende aspecten onduidelijkheden zijn. Dit heeft te maken met de beoogde doelen van de regeling en de mate waarin de voorgestelde werkwijze hieraan kan voldoen, de concrete uitwerking van de voorgestelde werkwijze waar het gaat om de (technische) gegevensuitwisseling met de NZa en de mogelijke indirecte effecten die kunnen optreden wanneer aanvullende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld op het gebied van datakwaliteit).

Het is om deze reden aan te bevelen om op het moment dat de regeling in uitvoering is een invoeringstoets te laten uitvoeren. Een invoeringstoets kan inzichtelijk maken of de regeling voldoende doeltreffend en doelmatig is en op wat voor wijze indien nodig kan worden bijgestuurd. Het is aan te bevelen om een dergelijke invoeringstoets voor het gehele wetsvoorstel, inclusief de bijbehorende lagere regelgeving, toe te passen.

5.2. Aanbevelingen

De in dit rapport vermelde 'gewenste vervolgacties' leiden tot de volgende aanbevelingen voor de verdere uitwerking van de regeling Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, binnen de context van het onderliggende wetsvoorstel:

- Betrokken ketenpartners maken als concrete uitwerking van het voorliggende wettelijke kader afspraken over de invulling van het stelselonderzoek en de vroegsignalering, zowel technisch (op welke wijze worden gegevens uitgewisseld?) als inhoudelijk (welke kwantitatieve en kwalitatieve gegevens worden gebruikt?).
- VWS zorgt voor voldoende (duidelijkheid over de) juridische grondslag en borging van het opdrachtgeverschap voor de gegevensuitwisseling tussen NZa en BDIN.
- Bij het gebruik van het berichtenverkeer voor het stelselonderzoek wordt aangesloten bij de (nog nader uit te werken) afspraken uit de Hervormingsagenda over het verbeteren van de datakwaliteit. De uitvoeringsconsequenties van het verbeteren van de datakwaliteit voor gemeenten, jeugdregio's en aanbieders worden op basis van de uitwerking van deze afspraken afzonderlijk in beeld gebracht.

- VWS toetst, aanvullend op het eerder uitgevoerde onderzoek naar de administratieve lasten van het wetsvoorstel, bij en met (vertegenwoordigers van) aanbieders wat de gevraagde gegevensuitwisseling betekent voor de administratieve lasten van aanbieders.
- De NZa geeft duidelijkheid over de technische wijze waarop gegevens aangeleverd moeten worden en waarop zij signalen aan jeugdregio's afgeeft. Hierbij kijkt de NZa of en op welke wijze aangesloten kan worden bij bestaande wijzen van gegevensuitwisseling, om de impact voor betrokken partijen zoveel mogelijk te beperken.
- De betrokken ketenpartners, maar primair VWS als stelselverantwoordelijke, toetsen bij de concrete uitwerking van de regeling continu in hoeverre de werkwijze en gevraagde inzet nog bijdragen aan en in verhouding staan tot het beoogde doel van het wetsvoorstel Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg.

Bijlage A: Gesprekspartners

Voor deze uitvoeringstoets hebben interviews plaatsgevonden met de volgende organisaties en medewerkers.

Organisatie	Medewerkers
Regio Achterhoek	Lissa Pape, Ruben Klumpers
Regio Amsterdam-Amstelland	Adelien de Koster, Marco Smit
Regio Drenthe	Han Tuller, Bennie Deems, Ylse Schulte
Regio Flevoland	Kelvin Apeldoorn, Nas Roubos, Petra Hohage-Daaleman
Regio Lekstroom	Tesse de Jong, Angelique Gillis
Regio Midden-Brabant	Kim Stoop
Regio Nijmegen	Ronald Jansen
Regio Noord Veluwe	Corine Schuil, Kim Wink
Regio Zeeland	Christiaan Soethout
Ketenbureau i-Sociaal Domein	Evert Dekkers, Hans Hendriks
Bureau Informatiediensten Nederland (BIDN)	Loes Bierma, Bas Tuinenga

De uitvoeringstoets is begeleid door een begeleidingscommissie bestaande uit de volgende organisaties en personen.

Organisatie	Medewerkers
Ministerie van VWS	Annabel Trouwborst, Suzanne Gordijn, Karin Witteman
VNG	Joram van Leeuwen, Arjen Jansen
VNG Realisatie	Mia Hagen, Corine Bartlema